

resultaten niet onmiddellijk relevant voor onze context, het is misschien een interessante vingeroefening om de impact van ons tijdschrift voor de opleidingen te meten.

Ahmad Bakeri Abu Bakar (International Islamic University Malaysia) gaat na via contextuele analyse, in welke mate het *Malaysia Journal of Library and Information Science* (dat enkel onderzoeksartikelen opneemt en geen 'nieuws-artikelen') vernieuwende ideeën bevat om zijn rol in de wetenschappelijke communicatie te vervullen. Immers, *"The frontiers of the profession will not be advanced, its fundamental problems will not be solved, and the many whys which it faces will not be answered by how-we-do-good-in-our-library articles, no matter how numerous, useful, informative and well done"*. LIS-tijdschriften hebben een belangrijke rol te vervullen in de voortdurende bijscholing van informatiewerkers door nieuwe ideeën en alternatieve oplossingen aan te bieden.

Bibliometrische onderzoeken om de impact van gedrukte tijdschriften te meten maken vaak gebruik van de Journal Impact Factor berekend door ISI en gepubliceerd in de *Journal Citation Reports*. Naar analogie met de citatietellingen uit de ISI-databases poogt Alistair G. Smith (Victoria University of Wellington) de Web Impact Factor (WIF) te bepalen via elektronische tijdschriften binnen de Library and Information Science. Deze WIF kan gedefinieerd worden als de verhouding tussen het aantal links die naar een website verwijzen en het aantal pagina's waaruit de website bestaat (*Citations and links as a measure of effectiveness of online LIS journals*). De auteur beperkt zich tot die tijdschriften die vrij toegankelijk zijn, geen gedrukt equivalent hebben en in de ISI-databases worden opgenomen. Om de WIF te bepalen maakt hij gebruik van commerciële zoekmachines (Alta Vista Advanced search en Google Page Rank). De links worden onderverdeeld in:

- een link naar een artikel in een e-tijdschrift:
  - vanuit een ander e-tijdschrift
  - vanuit een artikel in hetzelfde e-tijdschrift
  - vanuit een artikel van dezelfde auteur
  - vanuit een online bibliografie, home page van een onderzoeker etc.
- een link naar het een volledige aflevering van het tijdschrift
- een link naar het tijdschrift in zijn geheel:
  - vanuit een lijst van e-tijdschriften
  - vanuit een andere bron
- een link naar ander materiaal dan artikels i.e. nieuws
- een interne link in het e-tijdschrift, bv. van een artikel terug naar de home page

De auteur stelt het toenemende belang vast van e-tijdschriften binnen de bibliotheek- en informatiewetenschap. Analyse van de links maakt duidelijk dat het overgrote gedeelte zich situeert op het niveau van artikelverwijzing. Een link zou dus dezelfde functie kunnen hebben als de klassieke citatie. Of dit effectief zo is zal verder onderzoek moeten uitwijzen.

Peter Van den Broeck

Redactievoorzitter Bibliotheek- & archiefgids
vandenbroeck.p@skynet.be

De integratie van klassieke en digitale documenten

Op de tweedaagse 'Focus op collecties en bestanden' gaf Paul Nieuwenhuysen een voordracht over de integratie van klassieke en digitale documenten. Hij besprak de problematiek van de hybride bibliotheken die werken met zowel klassieke hard-copy documenten als computer- en internet-gebaseerde digitale informatiebronnen en informatiediensten. Hij gaf een overzicht van methodes die kunnen bijdragen tot een betere integratie van beide bronnen en stelde luidop de vraag: "Kunnen bibliotheken een eenvoudige en transparante toegang aanbieden aan gebruikers die niet zozeer geïnteresseerd zijn in ingewikkelde en heterogene media maar vooral in de inhoud?". Zijn presentatie vindt u op http://www.wbad.be/O3_activiteiten/Focus_2004/NieuwenhuysenPaul.pdf

Aansluitend werd een panelgesprek georganiseerd met Guido Goedemé (Koninklijke Bibliotheek van België), Els Schaerlaekens (Bibliotheek Universiteit Antwerpen), Lucie Verachten (Algemeen Rijksarchief), Alexander Stierman (Erasmushogeschoolbibliotheek) en Kaat Van Woungem (VOWB). Sylvia Van Peteghem (Universiteitsbibliotheek Gent) modereerde.

SvP: Zijn onze archieven en bibliotheken klaar voor het digitale tijdperk? Want gegevens die (nog) niet digitaal beschikbaar zijn kan je ook niet digitaal opragen. Hoe bereiden de Koninklijke Bibliotheek en het Rijksarchief zich voor?

LV: Zonder inventarissen is archief niet raadpleegbaar. Onze eerste aandacht in het Rijksarchief gaat vanzelfsprekend uit naar het digitaal aanbieden van inventarissen. Sinds enkele jaren worden inventarissen met elektronische hulpmiddelen gemaakt. Omdat zij 'digital born' zijn, rijzen hier weinig problemen. Maar het omzetten van alle bestaande klassieke inventarissen is allesbehalve eenvoudig. De tweede onvermijdelijke stap is het aanbieden van digitale archieven. Daar het merendeel van onze archiefbestanden analoog is, zal het digitaliseren zeer veel tijd en middelen opsloppen. Keuzes maken is dus noodzakelijk maar erg moeilijk. Archiefbestanden die aan het desintegreren zijn, of die veel gevraagd worden, krijgen prioriteit.

GG: De federaal wetenschappelijke instellingen, waaronder de Koninklijke Bibliotheek en het Algemeen Rijksarchief, waren zeer hoopvol gestemd met het project van (voormalig) minister Moerman rond de digitalisering van de collecties van de FWI's. Helaas zijn de laatste ontwikkelingen minder rooskleurig – om de financiering van het project rond te krijgen rekent de overheid op inkomsten via de commercialisering van deze digitale collecties. Dit wordt momenteel bestudeerd.

Ook voor de Koninklijke Bibliotheek is de creatie van metadata de eerste prioriteit. Er moet nog steeds een ernstige inspanning gebeuren inzake retrospectieve catalografie.

Zo'n 2 miljoen steekkaarten zijn nog niet geautomatiseerd. Ter vergelijking: 1,5 miljoen zijn al on line.

SvP: Internationaal worden diverse initiatieven genomen rond 'open archives' als tegenhanger van de dure tijdschriften(databanken). Artikels van professoren en wetenschappers over onderzoek gefinancierd met publieke middelen, worden via open archives vrij aangeboden. Zo kan de gemeenschap aanzienlijke besparingen realiseren én haar wetenschappelijke kennis aan een veel breder publiek aanbieden. In Nederland speelt de Koninklijke Bibliotheek een voortrekkersrol en neemt een nationale verantwoordelijkheid op om die digitale archieven van wetenschappelijke instellingen elektronisch te archiveren. Hoever staat het in België?

GG: De KB zet momenteel haar eerste stappen inzake digitaal depot. Hard- en software is in huis. Hierover werd op *Informatie 2003* gerapporteerd. Aangezien digitale deponering geen verplichting is – zij valt niet onder het wetenschappelijk depot – leggen we volop contacten met uitgevers. Dit is echter zeer tijdsrovend.

AS: De hogescholen werken hard aan de creatie van elektronische leeromgevingen (ELO). Afstandsleren bijvoorbeeld – om het even waar en om het even wanneer – kan enkel gerealiseerd worden als de student een virtuele leeromgeving aangeboden wordt. De bestaande bibliotheekcollecties moeten in deze ELO geïntegreerd worden. Dit kan alleen maar door ze te digitaliseren en bij nieuwe acquisitie resoluut voor het digitale te kiezen. De meeste hogescholen beschikken amper over historische collecties. De bestaande oude fondsen krijgen geen prioriteit, hiervoor zoeken we naar oplossingen buiten de hogeschool.

KvW: De markt maakt het de bibliotheeksector erg moeilijk om voluit voor het digitale te gaan. Dikwijls is er sprake van koppelverkoop, je kan alleen het digitale aanschaffen als je ook de print koopt. In het andere geval remt de BTW-voet van 21% (digitale materialen worden immers als dienst beschouwd) het aankoopenthousiasme af. Bovendien zijn nog talrijke zaken rond copyright niet geregeld. Daarnaast wil ik er echter voor pleiten om de digitale bibliotheek niet te beschouwen als een kopie van de papieren. Bij de digitale bibliotheek moet het hoofdaccent liggen op de toegang (elke dag, de klok rond) en op de dienstverlening.

SvP: Laat ons niet vergeten dat er al een enorme collectie digitale boeken bestaat die alle vrij zijn van het copyright: het 1 million book library project. (<http://www.archive.org/texts/collection.php?collection=millionbooks>) Maar hoe staat het met de gebruikers? Vinden zij hun weg?

GG: Zeer veel gebruikers vinden hun weg in de digitale

wereld. Ze worden hierbij geholpen door Google en consorten. Maar als ze verloren lopen in de digitale jungle, zijn ze erg blij dat er bibliothecarissen bestaan. Met een analogie zou je kunnen zeggen dat er veel goede auto's zijn, maar weinig goede garagisten.

AS: Maar ook buiten de bibliotheekwereld zijn er goede 'garagisten'. Ik beaam het voorstel van Paul Nieuwenhuysen om expertise te delen.

Uit de zaal (1): De meerwaarde van de bibliotheek is dat ze een collectie aanbiedt, een geheel dat het resultaat is van een intensief proces van selecteren en wieden. De bibliotheek biedt een werkplek aan, een omgeving waarin je gestimuleerd wordt kennis te ontdekken en te verwerken.

Uit de zaal (2): De bibliotheek, en dan vooral de openbare bibliotheek, is niet langer een stapelplaats van documenten, maar een ontmoetingsplaats. Waar je mensen en meningen tegen komt, waar er 'fun' te beleven valt.

Uit de zaal (3): Een bijkomend voordeel van een bibliotheekomgeving is, dat je er kunt vinden wat je niet zoekt.

SvP: Maar dat gebeurt ook dagelijks in de e-wereld.

Uit de zaal (4): Ik trek de metafoer van de auto en de garage door: voor mij is de bibliotheek de rijkschool waar je leert omgaan met informatie.

ES: Inderdaad. De bibliothecaris 'beheert' informatie. Een computerzoekmachine

geeft een opsomming van bronnen zonder rekening te houden met de context of de kennis van de vragensteller.

LV: Bibliotheken en archieven moeten de gebruikers een werkplek aanbieden. En naarmate de collecties en bestanden hybrider worden, heeft het personeel een extra taak om de bezoekers te wijzen op en te begeleiden bij het gebruik van klassieke bronnen.

KvW: Laat ons de klaagzang over de onduidelijke toekomst van onze sector omdraaien. Laat ons vooral veel energie halen uit de huidige chaos. Want is het leven ook niet ontstaan op het snijpunt van chaos en orde?

Verslag: **Marc Storms**, directeur VVBAD
marc.storms@vbad.be

